

GUSTAV FRIDOLIN
Riksdagsledamot
Konstitutionsutskottet
EU-nämnden, Socialförsäkringsutskottet, Lagutskottet

Stockholm 2005-11-22

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 2005 -11- 22

Dnr 050-1037-2005/06

Angående regeringens samarbete i det så kallade kriget mot terrorismen

I samband med det så kallade kriget mot terrorismen har dess ledande part, USA, fått motta berättigad kritik för uppenbara brott mot folkrätten och de mänskliga rättigheterna, särskilt när det gäller behandlingen av fångar. Huvudsakligen handlar det om människor som kvarhålls utan att vara krigsfångar eller ha anklagats för några brott som i många fall också utsätts för tortyr. Sverige har, inte minst i samband med arbetet för att få hem den svenska medborgaren Mehdi Muhammed Ghezali från Guantánamolägrät, varit tydlig i den kritiken. Den officiella svenska ståndpunkten är att kampen mot terrorismen måste föras inom ramen för folkrätten och i respekt med de mänskliga rättigheterna.

Av den anledningen är det viktigt att konstitutionsutskottet fortsätter den granskning man har företagit vad gäller Sveriges samarbete i det så kallade kriget mot terrorismen. Detta gäller inte minst de flygplan som kan kopplas till CIA:s verksamhet och till Guantánamosystemet som har trafikerat Sverige.

Denna anmälan tar sikte på tre förhållanden som närmare bör granskas och kan därmed fullföljas genom tre separata granskningar eller i en sammanhållen verksamhet.

Det gäller för det första det flygplan som landade på Arlanda och flygplatsen i Örebro mellan 21 och 23 juni 2002 och som enligt uppgift har gjort minst sju flygningar till Guantánamo samt det flygplan som landade på Sturup den 9 september i år och som ägs av ett bolag som enligt uppgifter varit inblandade i Guantánamotrafiken med andra flygplan. Det är oklart vad flygplanen gjorde i Sverige, och det måste klargöras att regeringen inte på något sätt, aktivt eller genom underlåtenhet att handla, tillåtit CIA-verksamhet i Sverige eller svenskt stöd eller deltagande i transittrafik av fångar inom Guantánamosystemet.

Regeringen har aviserat att man själv avser granska vad som förevarit och konstitutionsutskottet bör tillse att regeringen lämnar klara besked om vilka kontakter man haft med USA i dessa frågor.

För det andra gäller det regeringens agerande efter den kritik man fått gällande utvisningen av Mohammed El Zari och Ahmed Agiza. KU har konstaterat att

regeringen aldrig borde ha godtagit den så kallade icke-tortyr-garanti som slöts med Egypten innan avvisningarna och man har också granskats och fått kritik av FN:s tortyrkommitté, kallad CAT.

I sitt svar till FN:s tortyrkommitté berättar regeringen att man tagit initiativ till diskussioner om hur garantier ska kunna användas, bland annat inom Europarådet. Det håller naturligtvis inte att svara FN-kritik med att vilja mjuka upp de mänskliga rättigheterna och förbudet mot tortyr. Det duger heller inte att svara på kritik från riksdagen på ett förfarande genom att vilja utveckla förfarandet till något slags allmän praxis. Regeringen borde svara upp mot kritiken genom garantier om att inte igen göra det man blivit internationellt och nationellt kritiserad för, inte vara på offensiven för att urholka reglerna. De internationella konventionerna blir aldrig starkare än de nationer som undertecknat dem. Det är av bärande värde i den internationella rätten att länder som får kritik efterföljer denna och inte med utgångspunkt från kritiken söker ändra reglerna.

För det tredje gäller det vilka uttalanden olika ministrar gjorde om de båda utvisade egyptierna Mohammed El Zari och Ahmed Agiza, efter utvisningarna, uttalanden där deras eventuella skuld kommenteras. Problemet med detta uttrycktes bra i konstitutionsutskottets utfrågning av Thomas Hammarberg den 24 maj 2005 där han framhåller han ser det som ett problem att det av statsråd "gjorts uttalanden som har tolkats som att man anser att de här två personerna är skyldiga till kriminella handlingar". Detta eftersom regeringen därmed stämplar personerna som kriminella vilket i sig kan ge dem problem framöver.

Hammarberg uttrycker det som följer: "Det är en viktig princip att man inte skuld-belägger en människa utan att skuld verkligen har bevisats i en proper process. Det är särskilt viktigt att personer i maktposition inte gör det. Här är ingen skillnad mellan behandlingen av svenska medborgare och behandlingen av utländska medborgare. Det är tvärtom så att de här personerna riskerar att drabbas särskilt hårt om det ges intryck av att svenska regeringsrepresentanter anser att de är skyldiga. Det kan leda till att de drabbas av repressalier, och det kan användas vid en framtida rättegång: Den svenska regeringen har ju sagt att du är skyldig, och att du är kriminellt belastad."

Regeringe kan alltså i detta fall anses ha föregripit det rättsliga systemet, vilket kan ses som särskilt anmärkningsvärt när det gäller personer som utvisas till ett land där tortyr förekommer.

Med detta anmäler jag ovan nämnda tre förhållanden till vidare granskning i konstitutionsutskottet.

Gustav Fridolin

Riksdagsledamot, plats 29

Ledamot av konstitutionsutskottet